

Civil olydnad är att misslyckas - Erich Fromm

Enligt Mohandas Gandhi är civil olydnad och ickevåld experiment med sanningen. Experiment används främst när varje experiment har möjlighet att uppnå sitt mål. Eller misslyckas. Därmed blir mål och experiment ett. Målet finns inbyggt i experimentet.

I varje experiment kan ickevåld lyckas uppnå sitt mål eller misslyckas. Icke våldets politik uppfinner. Testar. Analyserar misslyckanden och svagheter. Justerar och testar igen.

Innovativa rörelser misslyckas. Rörelser som fokuserar på att uppfinna en mer rättvis och jämlik värld intresserar sig för misstaget. Annars skulle ju inte experimenterandet behövas. Att experimentera är att misslyckas igen. Och igen. När experimenten börjar lyckas håller experimenterandet på att bli överspelat. När saker och ting väl fungerar minskar behovet av experiment.

Utveckling är olydnad

Kontroll och lydnad hindrar utveckling. Socialpsykologen Erich Fromm menar att utveckling kräver olydnad. Och olydnad förutsätter misslyckande. Historisk och politisk utveckling växer, enligt honom, fram ur olydnad och misslyckande. Utveckling är alltså avvikelser snarare än (straight) fortsättning och konformitet.

I både Gandhis och Fromms teori blir misslyckandet viktig del av civil olydnad och befrielse. Att misslyckas är dock både jobbigt och skrämmande. Det krävs, säger Erich Fromm, mod för att våga misslyckas.

Motståndgruppen behöver utvecklas

Mod att misslyckas krävs alltså för att skapa utveckling. Men sedan vänder Fromm på det. För att en motståndsgrupp och dess deltagare ska våga misslyckas behöver gruppen ständigt utvecklas. Utveckling behövs för att vi ska

våga.

Det innebär att allt som nämnts här om förutsättningarna för historisk och politisk befrielse också gäller motståndgruppen. Dess organisation är lika politisk som andra samhällen. Det krävs olydnad och mod även i motståndgruppen. Den är inget undantag. Den står inte för dig själv. Den är lika mycket ett samhälle i utveckling (eller så fastnar den i konformitet och stagnation).

"In order to disobey, one must have the courage to be alone, to err, and to sin. But courage is not enough. The capacity for courage depends on a" groups "state of development. ... thus has acquired the capacity, ... only then can" they "have the courage to say "no" to power, to disobey. A" group "can become free through acts of disobedience by learning to say no to power." (Fromm, *Disobedience*, 1963)

Per Herngren

2013 08 29, version 0.1.1

Referens

Erich Fromm, "Disobedience as a Psychological and Moral Problem", 1963. Publicerad bland annat i Ed. Larence Behrems and Leonard Rosen, *Writing and Reading Across the Curriculum*, New York: Pearson, 2009, samt även i Erich Fromm, *On Disobedience and Other Essays*, Routledge & Kegan Paul, 1984.

Metod

Erich Fromm analyserar hur utveckling kräver olydiga individer och organisationer. Mycket av analysen handlar om hur individen blir lydig eller olydig. Han skapar en socialpsykologi med betoning på individens betydelse i det politiska. Flera av hans analyser om individer går dock att överföra på grupper, menar jag. Jag läser därför Fromm som en undersökning om gruppens lydnad och olydnad mer än individens. Fromm producerar på så sätt en kreativ grupppsykologi där gruppen inte reduceras till deltagarna.